

FÖRORD

I essän "Vad är det samtida?" reflekterar Giorgio Agamben över vad begreppet "samtidighet" egentligen betyder inom litteratur- och kulturhistorien. Vad innebär det att säga att en författare är "samtida"? Spontant tänker man kanske att det är en tämligen rättfram fråga: de författare är samtida med oss som har levt och verkat under de senaste, säg, tio eller tjugo åren. De som kom före tillhör historien.

Riktigt så enkelt är det förstås inte. En poet som Osip Mandelstam – Agambens exempel – kan i en viktig mening sägas vara mer samtida än exempelvis den senaste bästsäljande deckarförfattaren. Samtidighet ska enligt Agamben inte förstås utifrån den kvantifierbara, kronologiska tiden, utan snarare utifrån det mer svårfångade tidsbegrepp som de antika grekerna kallade *kairos* – prosaiskt talat, att göra rätt sak vid rätt tillfälle. Med utgångspunkt i Nietzsches betraktelser över otidsenlighet menar Agamben att bara den kan vara samtida som inte står samtiden för nära. Bara den som inte identifierar sig med sin tid kan säga något väsentligt om den.

Den amerikanske poeten Robinson Jeffers (1887–1962) rönt stor framgång under sin livstid, men bara fram till andra världskriget – han motsatte sig nämligen USA:s inblandning i detta krig, en ganska impopulär ståndpunkt på den tiden. Dessutom låg Jeffers stil och estetik långt från poeterna i den modernistiska mittfåran, de som i allt

högre grad lästes och studerades vid universiteten när nykritiken gjorde sitt intåg i litteraturämnet. Jeffers föll i glömska.

Det är först på senare år hans poesi har börjat uppmärksammas igen, mycket tack vare det växande intresset för naturens plats i litteraturen.

När man läser Jeffers i dag känns han just förvånansvärt samtida. Föreställningar om och bilder av civilisationens och mänsklighetens undergång hör till vardagen i klimatkatastrofernas och den avancerade teknikutvecklingens tidevarv. Om *Homo sapiens* inte stryker med i den globala uppvärmningens svallvågor kommer artificiell intelligens eller kärnvapen att göra jobbet. I Jeffers universum är människan en liten, efemär varelse som snart kommer att förpassas till kosmos stora glömska. Havsvinden kommer att fortsätta piska graniten på Kaliforniens kust, jordens djur – de som finns kvar – kommer att fortsätta äta och ätas mot en fond som saknar symbolisk betydelse. Men det finns en skönhet i detta, påminner oss Jeffers. Det gäller att rikta blicken bort från människan och mot världen därute, den stora icke-mänskliga världen, den värld som inrymmer en hjärtslitande skönhet som kommer att bestå även när "inget hjärta finns som kan slitas itu av den".

/ Daniel Helsing